

გ ა ზ ე თ ი ლ ი რ ს					
თვე	მას.	კ.	თვე	მას.	კ.
12	10	6	6	6	1
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	25
7	6	50	1	1	50

ცალკე ნომერი—ერთი შუური

ოცმეცხრის

გაზეთის დასაყვედურად კერძო განცხადებათა დასაშვალად უნდა მივხაროთ: თითონ რედაქციას, კუთვნილი, ავტორის ქაზნულად, ვარანკოვის ძეგლის პირდაპირ, თავ. გრუნინსკისთვის სახელზე, № 21; ბ) „ქართული“ შრომის წინა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ კანცელარიას, სასახლის ქუჩაზე, თავად-ანბნულთა საიდგომ-მამული ბანკის ქარვასლის გალერეაში.

ტუფილისა გარეუბანის მკვიდრებს უნდა დახაროდნენ გამოცემის დაწყებისას:
Тифлис. Въ редакцію грузинской газеты „ИВЕРИЯ“.
 რედაქცია ამისათვის უნდა იცოდეს, რომ ბიჭო გავითის გაზეთის დასაყვედურად მისთვის მარტო ამ სულს-მომავლის წინაშე, ვინც გაზეთის დასაყვედურად მისთვის დასაყვედურად უნდა დახაროდნენ, თავად-ანბნულთა საიდგომ-მამული ბანკის ქარვასლის გალერეაში.

1877—1891

სახლიტიკა და სალიტიკურა გაზეთი

1877—1891

„ივერიკა“

გამოვა 1891 წელსაც იმავე ნომერით, როგორც აქამდე. მისი მფლობელია ბიჭო გავითი.

ბიჭო გავითი: ა) თითონ რედაქციის, ნიკოლოზის ქუჩაზე, ვარანკოვის ძეგლის პირდაპირ, თავ. გრუნინსკისთვის სახელზე, № 21; ბ) „ქართული“ შრომის წინა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ კანცელარიას, სასახლის ქუჩაზე, თავად-ანბნულთა საიდგომ-მამული ბანკის ქარვასლის გალერეაში.

ტუფილისა გარეუბანის მკვიდრებს უნდა დახაროდნენ გამოცემის დაწყებისას:

Тифлис. Въ редакцію грузинской газеты „ИВЕРИЯ“.
 რედაქცია ამისათვის უნდა იცოდეს, რომ ბიჭო გავითის გაზეთის დასაყვედურად მისთვის მარტო ამ სულს-მომავლის წინაშე, ვინც გაზეთის დასაყვედურად მისთვის დასაყვედურად უნდა დახაროდნენ, თავად-ანბნულთა საიდგომ-მამული ბანკის ქარვასლის გალერეაში.

ტოლისი, 7 სექტემბერი.

თავის დროზედ სიამოვნებით აღვნიშნეთ და სისარულით მივგებეთ იმ ამბავს, რომ ჩვენს დედ-ბატონს დაარსდა ამხანაგობა, რომელსაც სავანად დაიბო ბუკვად ქართულის წიგნებისა და მათი გავრცელების სახელი. ჩვენს დარბაზის ლიტერატურისათვის დიდს ნაკლს შეადგენდა ის გარემოება, რომ არავინ იყო გულმომცხველი, რომელიც ენერჯუნა ამ საქმისათვის და ებრუნა ამ საქმისათვის სუეთის მწერლებსა. რასაკვირველია, იყვნენ თითო-ორიად გულმომცხველი მოყვარული ლიტერატურისა, რომელნიც არც ხარჯს იზრუნდნენ და არც მხნობას აკლდებდნენ ამ საქმეს, მაგრამ იარსის და სამის კაცის გარჯა ბევრს ვერას გახდებოდა იმისთანა დიდს საქმეში, როგორც არის წინაგონის ბუკვად. დღეს ეს ნაკლებადგანება ჩვენს ცხოვრებისადარ

არსებობს. ტიფლისში დაარსდა ამხანაგობა წიგნების ბუკვადისა და ამ ერთის წლის განმავლობაში მომართა მხნობა და ენერჯია გაზარდნა, რომ ადამიანი განკვირებში მოადის და უნებლიედ ეთხელდებოდა: საიდან, რა დონით და რა საშუალებით ახერხებდა ამ ნაკლებადგანებას მოქმედებს ეს ნორჩი, მხოლოდ ექსანსის დაარსებული ამხანაგობა?

მართლაც, საკვირველია და თან სისიამოვნოც ასეთი ამბავი. ჯიბეკალთა არავისთვის დაუდგეჯათ, ფული მოგვეცოთ და უკეთესის მწერლებს ნადაწს დაგებუდავითა და მარც ფული გაიწინა და ერთის თავის განმავლობაში საზოგადოების უძღვნეს ბ-ნ ა. კახიკის თხზულებანი, ჯერ სამი ტომი და შემდეგ დანარჩენსაც მალე დაბუკვდნენ. რამდენადაც ვიცით, საქმის მეთაურად ჯერ სულ ახლავდა, საზოგადოებისაგან უცნობად, უმარცხილი ცაცები არიან; ისინი

ნი-კი, რომელთაც მთელი საქართველო იცნობდა და ბევრს ნუგუმსაც მოკლავს იმთავან, არა სჩანდა ამ წმიდა საქმეში, არ ვიცოთ-ი, რა მიზანი უძღვოდა, რომ იმთავც ხელი გაეწოდნენ ნორჩს ამხანაგობას, გააძლიერებ იარს და მათის შემწეობით თითონაც მომეტებული ძალ-ღანე შეიძინა.

ყველასათვის ცხადია, რომ ისეთი ერთისათვის, როგორც არის ჩვენი ერი, რომელსაც თავად არა აქვს მინიჭებული უფლება თავის საქმეების მართვა-გამგობისა, ერთ-ერთი საეროვანი განძი და მთავრობის სახელით არის დიტირატურა. ასეთი ერთი მართა ლიტერატურას დაწინაურებისა და შეხარის, ლიტერატურაში სხედავს ქვეყნობედს თავის არსებობისს, იმის შემწეობით ჰხატავს იფალებს და გულში იზიდს უკეთესს ცხოვრებისს. ესეც რომ მოეუსს მათ, უგუკვლია, ერი განადგურებოდა და გახდებოდას გაზრუნად დაგება.

დღეს ამ გვარის შიშისადარ უნდა გვეფიქრებოდას. იმ დროამდე მივადწიეთ, დვთის მადელი, რომ ცალკე ამხანაგობა დადარსეთ ლიტერატურის გაძლიერებისათვის. იმედა, რომ ნორჩი, მხნე და დედალად ამხანაგობა, არ მოაკლეს ქართველს საზოგადოებისასადა-ახლად წიგნებს, მუკერებს ჩვენს უკეთესის მწერლების ნაწერებს და ჭკუისა და გონების ნაწერებს ნელ-სავარჯიშოდ საზრდოს არ მოგვეკლებს. როგორც ისინი, ამხანაგობას უკმა შეუვრცელებია ბ-ნ ი. ჭავჭავაძის ყველა ნაწერი და აზი-

რომს ათ ტომად დაბუკვდას. ელის მხოლოდ ავტორის დაბრუნებას შეუტრებოდას, თორემ აქამდე-ნაც შეუდგებოდა ამ სასარგებლო საქმეს.

რად თქმა უნდა, რომ ამხანაგობა, გაათავებს თუ არა ამ იარს მწერლის თხზულებათა დაბუკვდას, ხელს მიჰყოფს აკაცისა, მ. გურიელისა და სხვა ახლად დაგვიდ მწერლების ნაწერებს ბუკვდას.

ვისურვებთ სულითა და გულით, რომ ნორჩს ამხანაგობას არ მოჰკლებოდას ის მხეობა და ენერჯია, რომელიც ამ ერთის წლის განმავლობაში გამოიჩინა; ვისურვებთ, რომ დროამდე მომეტებული თანაგრძობა შეეცალოს ჩვენს საზოგადოებაში, მომეტებული ნივთიერი ძალ-ღანე შეიძინოს და მით მიძიდოს უფრო ერთგული სამსახური გაეწიოს სამომავლისა და მოზარდს თაობას, რომელსაც აქამდე საშუალება არა ჰქონდა შეესწავლა სამომავლო მწერლები, რადგან მათი ნამოამ-მწეფი გეფიქრული იყო სხვა-და-სხვა ენისადას და გაჯერებულნი. სამომავლის სიუფრთხილად და ეროვნული გრძნობა, მართალია, ცაც უხეობისაგან აქვს მინიჭებული, მაგრამ იმათაც მოკლავს და ადზრდა ეჭირებდა, გაძლიერება უნდა და აბა ამ ნაწეს გრძნობას სამომავლო მწერალზე უკეთესად ვინ ატკობებს, ვინ ახდელავებს, ვინ გავრდის, ვინ მოკლავს, ვინ გააძლიერებს?

ა. ფრონელი

ახალი ამბავი

* * * მთავარი-მართებელი კავკასიისა გენერალ-ადიუტანტი შერე-მეტევი, როგორც გაზ. „სივ. იოსოზი“ იუწყება, ამ თვისის 10-ს დაღესტნის მხარეს მიემგზავრება. ბ-ნი მთავარი-მართებელი გაიონის შემხახს და უცნობი და კავკასიის ისევ ქალაქს დაბრუნდება მომავლი ოქტომბრის 1-ლ რიცხვებში.

* * * გუმბინდის ნომერში ვაუწყეთ მითხველვის, რომ ცხენის რკინის გზის თვალყურის მდგენებელი ქალაქის სამკოს დელოვატი ბ-ნი ზაშვეიში დიდს საჩივარს უცხადებს ხელგებულ საზოგადოების მმართველობას ჭ ჩვენს ქავითიერი ძალ-ღანე შეიძინოს და მით მიძიდოს უფრო ერთგული სამსახური გაეწიოს სამომავლისა და მოზარდს თაობას, რომელსაც აქამდე საშუალება არა ჰქონდა შეესწავლა სამომავლო მწერლები, რადგან მათი ნამოამ-მწეფი გეფიქრული იყო სხვა-და-სხვა ენისადას და გაჯერებულნი. სამომავლის სიუფრთხილად და ეროვნული გრძნობა, მართალია, ცაც უხეობისაგან აქვს მინიჭებული, მაგრამ იმათაც მოკლავს და ადზრდა ეჭირებდა, გაძლიერება უნდა და აბა ამ ნაწეს გრძნობას სამომავლო მწერალზე უკეთესად ვინ ატკობებს, ვინ ახდელავებს, ვინ გავრდის, ვინ მოკლავს, ვინ გააძლიერებს?

ბ-მა შაშვეიშია მეტად იუცხოვა ესეთი ტყვე გამგობისა, მით უფრო, რომ ამ თვისის დადგამდე ერთხელაც არ გამოუცხადებდნენ მისთვის ამ მავარი რამე. იუცხოვა და თავის უმყოფელად მტორღელსე გამოუცხადა გამგობას. ნ ამ თვისის გამგობის დაგარჩის საქმე და გამოკვლია, თუ რა დამოკიდებულება უნდა ჰქონდეს საბკოს დელეგატს ერთის მხრით ცხენის რკინის გზის გამგებობასთან და ქალაქის გამგებობასთან-მგორეს მხრით. რად-

ფელეტონი

ლიტერატურისა და ხელოვნების შესახებ

I

ბანელი.—ფრინდელ გრეგორიული.—თხზულებანი გრაფის მკაისა. — „Kosmische Lieder“ ბლოტირული.— „L'Argent“ ზოლისი.— „La dame de Chantilly“ ჯუზეპე ჯაკოზისა.—ფანტაზია და ნაშელო ცხოვრება.— „Die Ehre“ ზღერძინისა.—ნადღერძი სიტყვა სადარბაზო ხელოვნების შესახებ.—საშუსიკო ამბები ბერლინისა.

ჩემს წინა წერილში ვეცადე გამოეკვირა, რა მდგომარეობაშია საზოგადო დასარული-ფერაბის სხვა-და-სხვა ლიტერატურა და რა უმთავრესს მის მართლებას აღვია თითოეული მათ შორის. ახლა გავარკვევ ზოგერთს იმ კერძო სალიტერატურო ამბავსა და გარემოებას, რომელსაც საზოგადო მნიშვნელობა აქვს. თუ ამასთანავე ხშირად შევხებთ ხელგებუნებას, რასაკვირველია, მარტო იმტარბ-კი არა, რომ ლიტერატურა და ხელოვნება დიდად დაკავშირებული ერთ-

მანეთში, არამედ იმტომაც, რომ არ შეიძლება წარმოადგინოს კაცმა ისეთი განათლებული ადამიანი, რომელიც ყურადღებას არ აქცევდეს ყოველსავე, რაც ატკობს და ასიამონებს მის საესტეტო გრძნობას და გემოვნებას. სადარბაო ხელოვნება, სატერობა და მუსიკა აუცილებელი კუთვნილება ყოველის მადალისა და წარმატებულის კულტურისა. ამიტომ მათს განვითარებას და წინ წაწევის სითივდ ყურადღება უნდა ჰქონდეს მიუკუთლო, როგორც ლიტერატურას, რომელიც არის საფუძველი და ქვაკუთხედი გონებრივის ცხოვრებისა საზოგადო.

ჯერ, ვიდრე შევუდგებოდე ახალ-ახლის ამბავსა და გარემოების გარკვევის ლიტერატურისა და ხელოვნებისს, საჭიროა რამდენსამე სიტყვით მოვიხსენო ორი ამს წინად გარდაცვლებული „რინდი სული“-ს, სახელმძღვრ ბანელი და გრეგორიული. ბანელი იყო შვილი საფრანგეთისა და სახელ-განთქმული პოეტი ამ ჩვენის საუკუნის მეორე ნახევრისა. მაგრამ ის აღარ ეკუთვნოდა ახალს რეალურს მიზანთულებას. მისი გული და სული მთლად დვთავებრივს საბერძნეთის ეკუთვნოდა.

საბერძნეთი იყო ქემშირტიკი საშობლო იმის სულისა. იქ ეძიებდა ბანელი უმადლესს ნიშნებსა და მავალიის მწვენიერებისს და, თუმცა თავის პოეზიის მასადას ექსანდელს ცხოვრებაში ჰპოვებდა, მაინც მუდამ იმის ცდაში იყო, რომ თავისი აზრი, ფიქრი და გრძნობა შეეფერებინა და შეეწონა იმ წუნ-დაუფლებლის მწვენიერების იდეალისათვის, რომელიც მუკქმუნს ბერძნებას. ისინი, ვინც გიატელები არიან ნატურალიზმით, ნაკლებად აფასებენ ბანელიის ლექსებსა, ხოლო მოყვარული მადალის ხელოვნებისა დიდს ფასს სდებენ და თითოეული მისი ლექსი და საუნჯედ მიჩანათ.

ფრინდელ გრეგორიულისა, რომლის 70 წლისადადების დღე ამას წინად იდღესწავლებოდა, დიდ დაღანა თავისის საყვლით არა მარტო გერმანია, არამედ იტალიაც. იტალია მეორე საშობლო იყო განცხვებული, რომელმაც ეუროპული ნაწილი თავის ცხოვრებისა იქ გაატარა და იტალიის უძღვნა თითქმის ყველა თავისი შესანიშნავი ნაწერები. გრეგორიული დიდად სახელოვანი იტალიის იყო იტალიისა და, თუმცა გვარი და ჩამომავლობა

გერმანიისა ჰქონდა, თავისი წიგნებაც გერმანულად სწერდა, მაინც მისი ნაწერები და გამოკვლევანი თითქმის განსაკუთრებით იტალიის შეეხებოდა. მისი ნაწერები და გამოკვლევანი დიდად საფუძვლიანი, ეთილ-სენიდიისური და ზემიწვენი და დიკრივებთა აღსავსე გამოკვლევანი და ნაწერებია, ისეთები, რომ თვით იტალიელთა-კი დიდად საინტერესოდა და სახალისოდა აქვთ მათი კითხვა. უფრო შესანიშნავი თხზულება გრეგორიულიისა არის: „რომის ქალაქი შუა საუკუნებში“ (Die Stadt Rom im mittelalter). ამ თხზულების შემწეობით წამკითხველს შეუძლიან გივიოს და გიონოს არა მარტო ისტორია მუდმივით ქალაქისა, არამედ ცხოვრება მონდილის იტალიელისა. თამამად შეიძლება სთქვას კაცმა, რომ ეს წიგნი ისტორიაა შუა საუკუნეების იტალიის კულტურისა, რადგან ავტორი ხშირად ლაპარაკობს მთლად იტალიის ქვეყნების შესახებ. მეორე მისი შესანიშნავი თხზულება: „ღარანი ვანდერ ჯარე in Italien“ იმდენი საინტერესო რამ არის მთავარესებელი იტალიის ხელოვნებისა, ლიტერატურისა

რისა და კულტურული ცხოვრების შესახებ, რომ მწელია ამვე საგნების გამო უკეთესის თხზულების პოვნა. ამას ისიც უნდა დავუხსრთოთ, რომ გრეგორიული მისასწერი, უსულო-ფეგური მესწერი-კი არ იყო, არამედ გულ-თბილი და გონება-ხალისანი მწერალი, რომელსაც ამასთანავე დიდად უყვარდა მწვენიერი იტალია. გრეგორიული იყო ერთი იმ მრავალთა მწერალთაგანი გერმანიაში, რომელთაც დიდი უსერი აქვთ, გაიგონ და მიხედნენ სხვა ერთა გრძნობასა, გემოსა, ხე-ჩვეულებასა და განებრივს ცხოვრებასა და რომელიც დიდს გულმოდგინებით და გულ-დაღლებით ემსახურებოდა დიდად საინტერესო საქმესა-კი.

ასეთივე თვისება უფრო მეტად ეტკობა გრად შპს, რომლის თხზულებანი ამ რამდენსამე ხნის წინად ახლად დაიბეჭდა შტუტგარტში. გრადე შპი ხე-მადლი, კილო-წმინდა მგონისა, ღრმა მოაზრებ დისტორიკოსი, „Herold der Weltliteratur“-ი, ვითომ მსოფლიო ლიტერატურის მათუწყებელი, გერმანელები რომ იტყვიან, სწორედ ამისთანა მწერალზე იტყვიან ხომღე. აქ ადგლი არ არის, რომ ლაპარაკი გავახად ყველ

გან დღეგატოვ საბჭოს მიერ ამორჩეული, ამიტომ მას ისეთივე უფლება უნდა ჰქონდეს ცხენის რკინის გზაზედ ზედმხედველობისა, როგორც უფლებაც თვით გამგეობის წევრთა უკეთ. ამის გამო გამგეობამ დაადგინა: დაუბეჭდლო ცალკე ბლანკები დღეგატოს, რომ თავისთვის ხელმოწერას დაუტვირთავდეს, მიმართავს ხომლე ცხენის რკინის გზის მმართველობას ყოველთვის, როცა-კი საჭიროდ დაინახავს.

ბნაშა შავეჩინმა ქალაქის გამგეობას ამავე კრებაზედ მოახსენა ზოგიერთ წესების დარღვევა ცხენის რკინის გზაზედ ვაგონების მოძრაობის დროს ტყვეობამ განსწავრტა, შუადა თქმნა ჯარიმა გადახდეს ბელგიელთა უსახელო საზოგადოებას წესების დარღვევისათვისა.

** ქალაქი სატრევიდე პაეს ახდევინებს მეტოციეთ: შვედის მოზილიანთა ცრუვად მასხის და შენობების ასაგებ ხეტისათვის ტრევიდე ექვსი შაურის. ადგილობრივი გეგმაზე ადმინისტრაციასთან: ან სულ მოსპობს ეს გადასახადი და ან, თუ არა, კრის შაურზედ სამოციანეთით. ამავე დროს ტფილისის საბჭო ითხოვდა, ეს გადასახადი კიდევ ხუთის წლით ნუ მოგვესპობა, რადგან მეტოციეთ იგი არ უნდებოდათ, ხოლო ქალაქის მეკიდრითაი-კი დღე უმლადათაი, რადგან ბევრს საჭიროებას ვაქაყოფილებთ ამ ფულებითაი. შინაგან საქმეთა სამინისტრომ შესაძლებლად სცნო ამ გადასახადს კიდევ ხუთის წლით დატოვება, ხოლო იმ პირობით-კი, რომ ქალაქმა ყურად გამართოს სატრევიდე (ადგილი), რომ წყალ-დიდება არა აქნას-არაღ და ისე მოაწყოს, როგორც გზათა გამგებელი სამართველო უჩვენებს.

** ჩენის ქალაქის ჭებების სახელები არ არის წარწერილი კედლებზედ და არც თვით სახლებითა ყველგან აღნიშნული ნომრებითა. დიდს

იმის ნაწერის შესახებ, თუშეცა სახე-ნი-ი ისეთია, რომ ღირს უფრო ვრცელად ბაას იმის შესახებ. გრაფ შაის პოეტურს ნაწერებში უმთავრესია სპარსულიდან ნათარგმნი პოემის ფირდოუსისა „შაჰ-ნამე“. აღმოსავლეთის ქვეყნები და მათი ვითარება საყვარელი საგანი, რომელსაც იცნობდნენ გრაფის შაი. იმის ყურადღებამ მიიტკია უფრო მამპადიანთა აყვავებული ხელოვნება. მისი თხზულება „ხელოვნება არაბების ისპანიაში“ (Die Kunst der Araber in Spanien) ისეთი მშვენიერი, საფუძვლიანად დაწერილი წიგნი, რომ მართლაც არა წერით გათქვა ავტორმა დიდი სახე. შაი არაბთა ხელოვნების ნაშთების აღწერილობას-კი არ ეტანება, უფრო იმის ხელნაწერია, რომ აღადგინოს, თვალ-წინ ცხოვლად წარმოადგინოს მკითხველს მთლიან არაბების კულტურული ცხოვრება. ამ ცხოვრების შესახებ ისეთს სურათებს შეხვდებოდა კაცი შაის წიგნში, რომ მათი დაიწყოება ყოველდღე უმეუღლებელია. მაგალითად, აღწერა ალაგამბისა (სასახლე იყო ხალხების გრძნადანი) ისეთი მხატვრული ხელოვნებით არის აღსავსე, ისეთი პოეზიით არის განცხობველებული აღმოსავლეთის გემოვნებაზე, რომ მკითხველს თვალ-წინ წარმოუდგენს არა მართლაც

ქალაქებში-კი ყოველს ჭებას და ყოველს სახლს თავისი სახელი აქვს თვალსაჩინო ადგილს წარწერილი, ამ დღებში ბნ წავიკობის ქალაქის გამგეობისათვის წარუდგინა დასატრევი ნომრების სახლებზედ გამოსაკრავ ნომრებისა. ლითონის ფირკარზედ შუაში წითელის ფერის ნომრები იქნება, ზემოდ ქალაქის უბანი და ქვემოდ სახლის პატრონის გვარი გამოცხადებული. ბნი ტრევიდეში სახლის პატრონის გვარი გამოცხადებული. ბნი ტრევიდეში სახლის პატრონის გვარი გამოცხადებული. ბნი ტრევიდეში სახლის პატრონის გვარი გამოცხადებული.

** ყოველს წელიწადს საშუალო სასწავლებლებში სწავლა დამთავრებულ ღარიბ მოსწავლეებს უშუალოდ სასწავლებლებში სწავლის განსაზღვრად მიივარდის ან სტატევი და ეძლევათ. კავკასიის სამოსწავლო ოლქის მრუწველი მთარბევის ხოლმე კავკასიის მთავარ-მართველს ღარიბ მოსწავლეთა სის და სტატევი ბნ მთავარ-მართველის მიერ იწინებდა.

** ზუთისთვის წარმოდგენილი „პუშკინის თეატრში“ სამარის გუ-

საკვირველი სახალე თავისი მცურებურის დღებით, არამედ ყველა ისინი, ვინც იმ სახალეში ოდესმე სიკარგოდნენ და ფუფუნებდნენ.

სულილი არაფერი არა ჰგავს დამწვევებს და იდეალისტს შაკარად ბლიტერეუ, რომელმაც, სხვა მზავი თავის თხზულებათა გარდა, ერთი ახალი თხზულება კიდევ ისეა ხან დასწერა. ამ ახალ თხზულებას ეწოდება „Kosmische Lieder“ (საქვეყნო ლექსები), ანუ ლექსნი მსოფლიოს შესახებ). ეს ლექსნი ამტკიცებენ, რომ მათს ავტორს ყოველ დღე ნიკო აქვს შედექსება-შეოსნობისა, მაგრამ მთლიან მისი შედექსება გამსჯელებულია პესისმიზმით. პოეტი დაშლერს სხვა-და-სხვა დიდებულს ამხვას კაცობრიობის ისტორიისს, გვიხატავს ზურების საუცხოო სურათებს და მერე ამ სურათებს შუადარებს კაცთა დიდების ცვალებადობას. ბლიტერეუს ლექსებს ეს ვარემოება განსაკუთრებულს სასიამოვნო თვისებასა და ფერს სდებს. ავტორი ამოგზავრებს მკითხველს, მიჰყავს ეგვიპტის, მცხეთის, იტალიას და, როგორც ბარიონი აფიქსი „ჩაილდ პაროლში“ მოგიხობრობს დიდებულის წარსულის ნაწარგეთა და ნატამალთა ამხვას, რათა შენდგ თავისი აზრიც გამოსტევის წინაპართა ნიმოქედარის

ბერნიის დამწვეულ გლახეთა სასარგებლოდ შემოვიდა 165 მან. და 15 კაპ. ეს ფული თეატრის ვამპტე-ბნის სამარბნამ აღდესვე გადასცა ტფილისის პოლიტექნიკურს დანიშნულებებისაგან გასაგზავნად.

** მთელს ვანჯის გუბერნიაში შეტად კარგი მოსავალია, როგორც პურისა, ისე ყურძნისა. განსაკუთრებით ბოლოდ მოსულა ყურძნისი: ვანჯის თიბების მიწამდე დაწვეულია თურმე, რადგან ბლომად ახსია და ვერ უძლებს: როგორც ვაზ-ტ. დასტ.-ი ამბობს, ესევე გამოჩენილან ყურძნის ვაზარნი და მიიქეთ არა თუ ჩენის ქვეყნის სხვა-და-სხვა ადგილებში—სამწლეარ გარდაც-კო.

** ვანჯის გუბერნატორი, თავნაყშიდ ამ ყაზად ტფილისში იმყოფება.

** აქვეა ბათუმის ქალაქის თავი დ. გავრანსკი.

** რუსეთის ფოსტა-ტელეგრაფის ინსტრუქტორი ა. ლეი ფენის ბაქოში ჩასულა, 4 ამ თთვს იქაური ფოსტა-ტელეგრაფის დაწესებულება დაუთავალოებია და საქმეში გაუჭრკია. ბნი ლეიფენი ბაქოში კასიის იქითა მხარეს გამგზავრება.

** გუშინდელს ნომრში დაბეჭდილი გეჰნდა ანგარიში სამის წლისა, თუ რა შემოსავალი ჰქონია ჩენის ქალაქის ზოგიერთ წყაროდამ. ესეა შეგიძლიან მკითხველებს ვაცნობათ, სულ რამდენი ფული შემოუვიდა ქალაქის კასისა და წელს. ვასულე მარბამობის თთვეში ქალაქის კასის შემოსვლია სულ 49,818 მან. და 99 კაპ., ხოლო პირველ იანვრად პირველ სექტემბრამდე—505,367 მან. და 15 კაპ, ამავე დროს ქალაქ დაუნარჯავს მარბამობისთთვეში 2,691 მან. და 43 კაპ. ხოლო 1 იანვრად 1-ს სექტემბრამდე—463,298 მან. და 12 კაპ.

შესახებ. მისი-მოკლე მოკრილი თქმულებანი მუდამ ცოტადნად და ცინვის კილოსია. ბლიტერეუს დასტინის კავტობრიობის გულ-ზვიადობას, გარდა მტებულის თაგ-მოწუნების და შუაში სახე ლექსებით ფულს უფროავს ესლანდელს ხალხს, „ფულის მაღერათმელების საუყურს“ კაცებს. ნუნვეტე-ცემისა და სალზუნებას ვერ ჰპოვებთ მის ლექსებში, მაგრამ მაინც მეტად პოეტური ლექსებია, ალავე დიდებულ ადგილობრივება-კი გტყვება და, თქმა არ უნდა, შესამწნეს ალაგსაც დაიჭერს ესლანდელს პოეზიაში.

ბლიტერეუს ლექსებდამ ზოლას უკანასკნელ რომანამდე დიდი ნახტომია, დიდი მანძილია, ისეთი გზაა, ვითომც იტალიის რომლისამე უცხია და ტურეუ ქვეყნებში, ანუ მწვენიერ დაფნის ჰოლიმად ბიბიის კანტარაში მოსულხართ. ერთგან ჰგვრძობთ, რომ სადაც მაღალ ფარცლებში ჰფინანათ, ზეცას სწვდებიან, ხოლო მეორგან—ყველაფერი მიკრე გარტყათ გარშემო, დედიმზაზე გიღვათ ფეხი და ქვეყნის ყოველ-ადგილს ვიავჯობასა და ფუს-ფუსს შექაურებთ. მე ფიქრად არა მაქვს, ვაჯარბო და ვანიხილო შინაარსი ზოლას უკანასკნელს რომანისა „ფული“ (L'Argent). მე

** რკინის გზის მმართველობას ათას ორასი თუმანი გადაუდგია რკინის გზაზე მსახურთა ბავშვებისთვის ოცობის პირველ დაწყებისთვის რკინის სადგომის ასაშენებლად ბათუმსა, ტფილისსა, ვანჯასა და ბაქოში.

** პოლიცია ამ ყაზად დაემქნა ათის წლის ბავშუს ვლადიმერ შარბანაძეს, რომელიც ამ თთვის 2 სადღაც წასულა და აღარ დაბარუნებულა. ფიქრობენ, ბავშვი წყაღში ხომ არ ჩაყარდა და დიბარჩავა.

** ბაქოში სამხედრო ცენთა აღწერვა გათავდა და შინაგან საქმეთა სამინისტროს ცენტრალურ კომიტეტის დირექტორი ბ-ნი ტროი-ნიციკი გუშინ ტფილისში დაბარუნდა. ამ დღებში ბ-ნი ტროიანიციკი პეტერბურგში გაემგზავრება.

** ვახუხტაძე ვაჭთს „კავკაზში“ დებეჭილი იყო რამდენიმე არტისტის წერილი იანტრეპრნიორ ვ. ლ. ფორკატის შესახებ. ბნა ფორკატმა წაუღღინა რედაქციას წერილი, რომელშიაც უარყოფდა არტისტების მიერ მის შესახებ გამოთქმულს ბრალს, ხოლო ბ-ნი ფორკატის წერილი ბ-ნა ტებენკოვს არ დაბეჭდა თავის ვაჭთში. ბ-ნა ფორკატმა სსიგარო შეიტანა კავკასიის საცენზურო კომიტეტში, რომლის გარდაწყვეტილებისამებრ რედაქციას ბ-ნი ფორკატის წერილი უნდა დაბეჭდა უფსოდ. მაგრამ მიუხედავად კომიტეტის ბრძანებისა, ბ-ნა ტებენკოვმა არ დაბეჭდა ეს წერილი იმ საბუთით, რომ არტისტების წერილი ფული იყო დაბეჭდილი „კავკაზში“, როგორც ვანცხადებო: ბ-ნი ტებენკოვის აზრით, ბ-ნი ფორკატის წერილიც იმგვარადვე ფსით უნდა დაბეჭდილიყო ვაჭთში, როგორც ვანცხადებდა. ამის შემდეგ უმთავრესმა გამგეობამ ბეჭდვის საქმისამ უბ-

რძანა ბ-ნი ტებენკოვს ამ წერილის დაბეჭდა „კავკაზში“, მაგრამ წერილი ბ-ნა რედაქტორმა მაინც არ დაბეჭდა, მინამ საცენზურო კომიტეტმა ბ-ნი ტებენკოვზე სსიგარო არ მიართო ტფილისის ოლქის სასამართლოს ბრალმდებელს. საბარალ დე-უტლო ოკში ამ საქმის შესახებ გუშინ-წინ ჩაბარეს ბ-ნი ტებენკოვს.

** ვახუხტაძე „ახოვე ობობრნიკს“-ს, წარსულ წლის ერთ ერთს ნომრში სხვათა შორის დაბეჭდილი იყო, რომ ქუთაისის ტელეგრაფის სადგური არ ინახავს დებეჭების საიდუმლოსა და სხვა-და-სხვა დებეჭების პირები ტელეგრაფდამ ეძლევა ბნს ჩიკვიძისა და უკანასკნელს ბნის ამ გზით, რასაც აპირებენ და ფიქრობენ ბანკის შესახებ მისი მოწონალობადგერილი. ფოსტა-ტელეგრაფის უწყებამ აღმოაჩინა, რომ ბ-ნი ჩიკვიძის დებეჭები სხვა გზით მისილოდა და ტელეგრაფს გზებით ტყუილად ახარლებდა დებეჭების საიდუმლოს ვაცემს და ამ სახით ქუთაისის ტელეგრაფის სადგურის მოხეცვით ვაჭთი უბრალოდ შეურაცყოფდა. ამიტომ ტელეგრაფის უწყებამ სსიგარო მისცა ტფილისის ოლქის სასამართლოს ბრალმდებელს ვაჭთ „ახოვე ობობრნიკს“-ს რედაქტორად მსმყოფს მ. ა. უსანესკიზე. სამართლებულო ოქმი ამ საქმის შესახებ უსანესკის უყვე გაემგზავნა.

დაბაბ რეაფელი

(მოწერილი ამბავი)

მაქაში (ოზურგეთის მზარა). კარგი იქნება, რომ ყურადღება მიიქციოს მისმა ყოველდღე უსამდებლო სოფელს გურია-სამგერლოს ვისკოპოლსა უფკლებითა შეეწირებოდეს სოფელს ონქეთის, რომელიც ვრკეთის საზოგადოებაშია. სოფ. ერ-

ამბავი თუ გნებავთ, სწორედ ეს არის ის ვაგატონები, რომელნიც ყოველს ცის-ამარა დღეს იმში დახმებენ, რომ ფული ვიშოვონ, ფულს მოუქუროთ თავიყო და რომელთათვისაც ორჯერ იოი ოთხთა, სალაზობით თეატრში მიდიან და დიდად სიამოვნობენ, როცა იქ უამბობენ, რომ ორჯერ ორი ხანდახან ხუთია ხოლმე. რასა ჰნიშნავს ყოველივე ესე? ეს იმისა ჰნიშნავს, რომ თვით უმწვერვალესნი მატერილისტები და აყვანის მცემელი ფულისა და ცხოვრებისა უბრალოდ იოლად ვერ წასულან და დაცვენებისათვის მაინც ეტანებინ ამ სასიამოვნო ხილს. აქამდე არ არსებობს არც ერთი ოპერა, რომლის შინაარსი ესლანდელს ყოველ-დღიურს ცხოვრებას შეეხებოდეს. ამა წარმოუდგენს იმით ასეთი ოპერა, რომლის გმირთაც ფრავები ეყვით და ყოველ-დღიურის ცხოვრების შესახებ მტრობდნენ. მაშინადაც ამას მოგახებთ ეს მამეგრებეღნე დღე-განდღის ნამდვილის ცხოვრებისა და ვითარებისა, ვე რა სისულელეაო! იდეალიზმის მასხად სადგებდა, რეალისტებმა იმს კაცობრიობის გონების ღონ-კიბოტი უწოდეს, მაგრამ მაშინ დაიწყოდით ის, რაც, ავტო 80 წელიწადია, სტაჟი გერმანელო პოეტმა სოფლამ (ფირდოსი რიბეტრი

კეთში არის ერთი ეკლესია მთავარ-ანგელოზისა, რომელსაც ირასი კომ-ლო კაცი ემსახურება. ირასმა კომბლო კაცმა რომ ამ ეკლესიაზე მოიყაროს თავი, ვგონებ გოლაფანშიც ვერ დატეხვა. ახვე სოფელზე მოწევილია ონქიქეთი, რომელიც მდებარეობს ხუთის ვერსის მანძილზე. აქაური ხალხიც ვერ ესწრება, როგორც რიგია, წირვა-ლოცვა და ამისთვის წარსულს 1889 წ. თხოვეს ნებართვა პატარა საჯვარის აშენებისა ი ადგილის, სადაც ძველად წმინდა გიორგის ეკლესია ყოფილა. ეხლა უფროსი ხალხი გავზავნილს თხოვანს, მაგრამ პასუხი არსად სჩანს, რა იციან, თუ კანტორიდან ნება-რთვა კიდევ გავზავნა და იქ იქმის(?) უღვეს შენახული. სწორედ წაბლი რამ ეჭირება ჩვენს მდგომარობას, თორემ ლამის სჯული დავიფიქსოთ და აი როგორ:

1) ყმაწვილი მინამ არ შეიქმნება ათი-თორმეტის წლისა, პირ-ჯვრის დაწერა არ იციან, რადგანაც ზარების რეკაცია არ ესმის სიბრძნის გამო.
2) დედამ ან შუქობია, შვილი ხელით ატარებს, მინამ ფეხს კარგად არ გაიბრათავს და ისიც ღმერთმა იცის, დედა წავა თუ არა ეკლესიაში: ამ სიბრძნეზე რა წამიყვანს და მომიყვანსო. რომ ვიანგარიშოთ იქითა-აქით ათი ვერსი მეტი გამოვა. სწორედ ღირსეულად გვეწყვილიან დედა-კაცები მამაკაცებს, იმდენი როგორ არ შევიძლიათ, რომ პირჯვრის და-საწერი ეკლესია ააშენოთ.

მაშაკაცები რა შუაშია, თუ, განაცა ჯერ არს, ის ნებას არ მოვეცემს. ეხლა ვისთხოვთ მისს ყოვლად უსაძლევდესობას, რომ გადმოგვხვდეთ მოწყალეობის თვალით და დაგვართოს ნება ჩვენს თხოვნაზე და ეკლესიის აშენება მიანდეს დედა-ნოცხს ანდრია ვადალიშვილს. იმა-თეს შემწეობითა და ჩვენის მეტადი-ნებით იქნება ღირსი გავხდეთ პირ-

ჯვრის დაწერისა, თორემ არ ვიცია, ხალხი რას იზამს. ჩვენი სოფელი მაინც ტყეა და სულ ტყედ დარჩება. ა. პაპაიუ

ლომობა

დასაუბლეს ევროპაში

(შემდეგი. იხ. „ივერია“ № 199)

თუ ალკოჰოლიზმი ჭრისტრიანე განვითარებულ ერის სენია, ახვე ტრე-მა დაუწყაო ბრძოლა. თუ სიმთვრალეს, როგორც ბიჭირებას, დასჯის ღირსად სივლიან კანონ-მდებარეობა, მაგრამ ძველ კანონ-მდებარეობას მართლად ჩამორჩებიან ამ შემთხვევაში (კონფუციუსი, მოსეს, ლიურუსი, კარლ დილს). ესლანდელი კანონ-მდებარეობა ითვალ-წინ ღირსეუბებს და არ უნდათ დინახონ ყოველივე ბო-როტი, რომელიც სიმთვრალეს მო-აქვს. ყოველს ჭრისტიანე ქვეყანაში საზოგადოება წინ უძღვდა მთავრობას სიმთვრალეს ბრძოლის საქმე-ში. ჯერ კიდევ შუა საუკუნეებში რანდელ რომ იგიუცადა, ფიქში იმა-საც ატანდა, რომ სასმელს ადვილყო-თავო. ტრანსლიტერების ორდენი თავის წევრს სრულს სივლიანებს ავა-ლებდა. პირველი საზოგადოება ზო-მიერებისა დააარსეს იმპერატორ ფრი-დრიხ III-ე და მაქსიმლიან I-ის დროს, ორივენი დიდად ეწინააღმდე-გებოდნენ ლოთობას. წესიერად ბრძო-ლა ამ რისხვას ღეთისას-კი უკანას-კნელს საუკუნეში დაუწყეს. ამ 60-ოდე წელს წინა დედა პრეტესტანტის ქვეყანაში საზინლად დაიწყეს სივ-ლიანობის ქადაგება. 40 წლებში ამ ქადაგებამ იტოლა, მაგრამ მე-80 წლებ-ში და ჩვენს დროს ისევ გაძლიერდა.

ყველაზედ უკეთ-კი სივლიანობა აქვს ამერიკაშია წარმართული. ჯერ კიდევ წარსულს საუკუნეში თავ-და-ტყობილობის საზოგადოება დაარსა-ეკიმბა 2. რეჟმა 1788 წ. და 1880 წ. გამოსცა ტრაქტატი იმის შესახებ, თუ რა გავლენა აქვს სპირტს ადამი-

ცხოვრებისა. დრამაში მოქმედობენ კაცი და ქალი ამ ჩვენის საუკუნის დასასრულსა. ესრად-წოდებენ lin de siècle. პიესაში არ არის ვა-დაქარბება და დამლაშება ნატურა-ლიზმისა: ყოველივე თავის რიგზე მიმდინარეობს, ყველგან, ყო-ველადიურის წყვილმანების ზედ-დაართეთა და დამატებით. გვირნი დრამის ისეთები-კი არ არიან, რომელიც იშვიათად უნახავს ადამიანს, არამედ ისეთნი, რომლებსიანებებსაც ათასს შეხედვით ყოველისავე დღის ქალაქის ქუჩებში. ეს გვირნი ისეთი კაცნი და ქალნი არიან, რომელთა მოქმედებას, ვერაზმას და აზრებს ცხადად აჩვენეთა ფე-რი და იერი ეხლანდელის ჩვენის დროებისა. და აი სწორედ ეს გარე-მოება მიხეხ, რომ ეს დრამა, რო-გორც სხვა დრამები ზუღდრბანისა, ასე ძლიერ მოსწონს საზოგადოებას. დრამა „პატრონდენი“ უკვე მრავალ-ჯერ იქნა წარმოდგენილი გერმანიის სხვა-და-სხვა სცენაზე. მრავალჯერ იქნა აგრეთვე წარმოდგენილი კო-პენჰავენს, ამსტერდამს და ვარშავა-ში, საცა პოლშულების ერთგობა ერთხმად გამოაცხადდა, რომ ზუღდრ-მანის ახალი დრამა ხელოვანებითა და-წერილი თხზულებათა, ისეთი თხზუ-ლებანი, რომელიც საუფლებლად დე-

ანის გონებასა და ხელუზედ. თავ-დაპერილობისა და ზომიერების ქა-დაგებას სრულიად ადვილთვის ქა-დაგება მოჰყვა. 1832 წ. ამერიკაში 3,000 სრულიად ადვილთვის მოზრ-ნი იყო და 11 წლის შემდეგ-კი ამ რი-ცხებმა 4 მილიონამდე იმატა. 1846 წ. სივლიანობის გავრცელების საქმეში კანონ-მდებარეობაშია მიაქცია ყურა-დღება და ზოგიერთს ადვილთში სრულიად აღკრძალა მიტანა, გაცე-თება და გაცივება სპირტის სასმელე-ბისა (აფთიაქებს გარდა). პირველად ეს კანონი შტატებში გეგმა გამოაცხადა და იმსვე მიჰყენეს ნიუ-მექსიკოში, იოჯა, კანსას, ვიჯინიაში, ბოი-ოი-ლანდი, კონექტუტში, ერთი ნაწილი ნიუ-იორკის შტატისა, მიჩიგანი, დელავარა, ნებრასკა, ინდიანა, ლუი-ზიანა, ილინოისი, პენსილვანი, ოჯიო, მისურა, ორეგონი და ტე-ნესისი. ამ კანონის შემოღებამ ზოგი-ერთს ალავას დიდი მოხებება და სი-ხლის ღვრა გამოიწვია: მდამოა ხალხ-მა, სასმელების ვაჭრების მიერ გაზრა-ხებულმა, თავი გამოიღო, ნუ დავი-კურავთ სასმელ ღვრებსა. ამ კა-ნონმა-კი მაინც თავი გაიტანა და დიდი საგრემლობაც მოიტანა; შტა-ტი მენი, რომელიც ვალეში იყო ყვამდე გავრცელებული და მკვიდრ-ნიც მეტად ღარიბად სცხოვრობდნენ, ეხლა ძალიან შემდგომი ქვეყანაა, მიუღი თამაზ მკხოვრებთა წამოი-ზარდა ისე, რომ არ იციან, რა არის სასმელების ღუქანი, და მიუვარლი კა-ცი თვლით არ უნახავთ. ზოგიერთის განსაკუთრებულს დემონს აფიქრე-ბში, მაგალითობრ, პენსილვანიში მიე-ცი წელიწადი ისე გაივლის ხოლმე, რომ მოსამართლეს საქმე სულ არა აქვს, არავითარი ბოროტ-მოქმედება არა ჰხდება და საპატრიარქოთი ცალი-ერთია.

1865 წ. ამერიკაში დაარსეს პი-რველი საწყობი ღვრითობის შესახე-ბის ლიტერატურისა და ეს საგანი წყვილიად განსაჯეს და განიხილეს წყვილებმა და შეწყობებმა. ამერი-კის 14 შტატის სასწავლებლებში სი-

დგება სრულიად ახალს, ეხლანდელს სადრამო ლიტერატურისა. თითოე-ტყობა კიდევ, რომ გადახალისება სადრამო ლიტერატურისა უკვე დია-წყა ბერიონში და იქნება ირასი და სამის წლის შემდეგ ამ ქალაქის თეატრებმა უპირველეს ადგილი დაი-ჭიროს მიერს ვერამაში. ფრანგულ დღესაც ბევრ მიხედობრლანდ ამ ახალის სკანდინავ-გერმანიის მიმართულებას, კვლავ ძველებურად მუშაობენ სცე-ნისათვის და თავს არ ანებებენ იმ სასცენო ფოკუსებს, რომელიც სრუ-ლიად საჭირო აღარ არის ახალის ხელოვნება ხელოვნებისათვის. ძველი ხელოვნება ხელოვნება, რომ არ-ტისტს არაფრით არ გადავიბოვებინა იმ საზღვრისათვის, რომელიც პიესის ავტორისაგან იყო დანიშნული: ახა-ლი ხელოვნება სრულიად სხვას ით-ხოვს არტისტისაგან, რომელმაც ახ-ლა თვითონ უნდა შექმნას როლი, თვითონ უნდა გაიჩინოს ცოცხალი, ხორც-შესხული კაცი, რომელიც როლით იქნება ძალიან მკრთალად არის გამოხატული. ეს გარემოება ჯერ არის გამოხატული. ეს გარემოება ჯერ არის გამოხატული. ეს გარემოება ჯერ არის გამოხატული.

დასასრულს, ორიოდე სიტყვასაც ვთქვით მუსიკის შესახებ ბერლინში. დიდი ხანა ნათქვამია, რომ გერმა-ნია პარმონის ქვეყანა. მაგრამ ბევ-რად უფრო ეხლა შეეფერება ისეთი თქმა გერმანიის, ვიდრე როდისმე წინადა, რადგან სამუსიკო ხელოვნე-ბა ამ ქვეყანაში სწორედ დიდ და საკვირველს წარმატებში შევიდა. მარტო ბერლინში ამ ეგამდე 72 სა-სეუკო საზოგადოება. ამაში 20-ზე მეტი ნამდილს აკადემიას ჰყვანან და სწორედ სამავალითი საზოგადოე-ბანიც არიან. ძნელია იმდენი სამუ-სიკო სიტკობება იგემოს კაცმა სხვა

ღმინლის გაცივობებს აძლევენ მო-სწავლებებს და ეს საგანი საუღლებუ-ლიად არის ჩარჩხული. ეხლა იქ დიდად ემბარებიან სივლიანობის გე-რცილების საქმეს აგრეთვე ქალბები ქალბების საზოგადოებაც არის დაარ-სებული, რომელსაც ეწოდება „ჯვა-რისტიანობის ომი დედობა“ და 129,000 წევრი ჰყავს. ჩრდილოეთ ამერიკაში ამ ეგამდე 20,000,000 კაცამდე იქ-ნება ისეთი, რომელიც სასმელს სულ არ ეყავება. თხოვეტება რივის ზრის საზოგადოებამ გამოაცხადა, რომ ჩვენს სასმასურში შოლოდ იმს მივიღებთ, ვინც მასწავლებლებს ერთის ნაბი-ჯის ნაწინაზღვდა არ ეყავებო; 54 ახანაგობამ გაუძლევეთ თავის მო-ხელეებს: ვინც სემად, სულ მკრე-ოდენს მაინც, ეხლავ თავი დანე-ბეთი სასმასურისა; 13 ახანაგობამ-კი ჯამაგირი მოუშტა თავის იმ მოხე-ლევებს, რომელიც წვეთს ღვრისა და არაეს არა სემად. ამს წინადა შე-სება განსაკუთრებული საზოგადოება სიმთვრალის სენის შესასწავლად და სივლიანობის მიერ მოხდარყო კრე-ბა ამერიკელ და კანადელ კომიშებს იმის განსაზღვრად, თუ როგორ ვე-ბრძობოთ სიმთვრალეს და რა სა-შუალებით ვცადნეთ სივლიანობის გე-რცილებისათვის.

სივლიანობის საზოგადოებათა ისტო-რია შემდეგისათვის იყოს.

უცხოეთი

საზრგბათი. ქულ გრეცის გარდა-ცვალების ამავე პარიშე 28 ავიეს-ტისი, დილით, შეიტყეს, ეს ამავე გარდაცვალების დამ, გენერალმა გრეციმ აუწყა მოკლე დეპეშით. გე-ნერალმა გრეციმ დეპეშე ფრენისგან სახელგანთ გავზავნა და სწერდა, ჩე-მი ძმა მონ-სუ-ვირდემ გარდაიცვა-ლა, სადაც სახეხულად იყო წამო-სულიერი. არავის არ იგონია—ამბოს გაზეთი „Temps“-ით რესპუბლი-

გან არტიტებს მეტად ბუნებრივი, სადა, თავისუფალი თამაზობა ჰქონ-დათ და სრულიად არავითარს ყურა-დღებას აქეუდენდნენ საარტიტო ფო-კუსებს. მეორე მოქმედებამ უნახე, რომ თითოეული არტიტი მეორეს არაფრით არა ჰყავდა, დამოუკიდებელი იყო და არც არა ვითარს ყურადღებას არ აქეუდა იმ სათეატრო წესებსა და მოძღვრებას, რომელიც ბრძანებს, აქ ამო მიეცეს, იქ ასეთი. შოლოდ ეს-კი იყო, რომ თითოეულს თავში ჰქონ-და განსაკუთრებული თვისებანი იმ ადამიანისა, რომლის წარმოდგენაც ჰქონდა მიწოდებითი. მაშინ მივხედი, რაცა აქვს თურმე არად ახალს ხე-ლოვნებას.

დასასრულს, ორიოდე სიტყვასაც ვთქვით მუსიკის შესახებ ბერლინში. დიდი ხანა ნათქვამია, რომ გერმა-ნია პარმონის ქვეყანა. მაგრამ ბევ-რად უფრო ეხლა შეეფერება ისეთი თქმა გერმანიის, ვიდრე როდისმე წინადა, რადგან სამუსიკო ხელოვნე-ბა ამ ქვეყანაში სწორედ დიდ და საკვირველს წარმატებში შევიდა. მარტო ბერლინში ამ ეგამდე 72 სა-სეუკო საზოგადოება. ამაში 20-ზე მეტი ნამდილს აკადემიას ჰყვანან და სწორედ სამავალითი საზოგადოე-ბანიც არიან. ძნელია იმდენი სამუ-სიკო სიტკობება იგემოს კაცმა სხვა

კის პრევიდენტად ნამყოფი გრეცი ასე უღრმოვად გარდაიცვლებოდა. 4 ავიესტის სრულიად ჯანსაღი და კარ-გამოფი გაემგზავრა პარიტიდან თავი-ის მუელისა, ვილსონისა და იმის ცოლ-შვილითურთ. ორის დღის წინა-დაც ქულ გრეცის გარდაცვალებამ-დე, იმის მიდინეი დემეტი იუწყე-ბოდა, ოჯახობა კარგად ჰყავდა და არავინ არავად არ არისო. ეს ამავე იმე მოულოდნელი იყო, რომ პარიშეში დარჩენილ გრეცის ნათესავებს არ-კი საცერდოდათ, ვიდრე თითონ არ მიუ-ვიდათ მონ-სუ-ვირდემდე დემეშე, ქულ გრეცი დილის 7 სათაზე გარ-დაიცვალა. ჯერ-ჯერობით, რაც საზოგადოებრივად გავხუტად მოსულა, შოლოდ „Temps“-სა და „Journal des Debats“-ში მოხსენებული ქულ გრეცის გარდაცვალების ამავეი და ისიც შოლოდ ნეკროლოგია დაბე-დული, რდგანაც რედაკციის ვერ მოუსწრია, დაწერილობით აწერ-დაწერნა დეფესებიანი დეპეშით და სასმასური გარდაცვალებისა, რა-იქნებას ნახვარ საუკუნის განმავ-ლებამში რესპუბლიკითა დასი დი-პეტეს სტუმბება, ხოლო ეხლა-კი განმარტავებული გამოქალამა წუ-თისყოფისა. ნეკროლოგს შემდეგ „Temps“-ი მოკლედ ისხენებს გარ-დაცვალების დეაწესს და სხვათა მორის ამბობს: „თუშეა, როგორც ყველას ახსოვს, დასასრულს გრეცის საპოლიტიკო მოღვაწეობისას საწყე-ხარო ამბები მოხდა, მაინც უნდა ვა-ღიაროთ, რომ მისის გარდაცვალებ-ით რესპუბლიკას ერთი თვალსაჩინო და შესანიშნავი კათოდინი დაკლდა. აღნიშნავს-რა გარდაცვალების უშთავებს ხასიათებს — მისს ვანუ-საღვრელს პატიოსანებასა, კეთლა-სინილისიერებასა და სიმტკიცეს და ერთგულებას რესპუბლიკისადმი, გე-ნერალს გრეციმ დეპეშე ფრენისგან სახელგანთ გავზავნა და სწერდა, ჩე-მი ძმა მონ-სუ-ვირდემ გარდაიცვა-ლა, სადაც სახეხულად იყო წამო-სულიერი. არავის არ იგონია—ამბოს გაზეთი „Temps“-ით რესპუბლი-

ქალაქში, იმდენი ისიამოვნოს მუსი-კით, რამდენსაც იგემებს და ისიამ-ოვნებს ბერლინში. მრავალს დარ-ბანში და აგრეთვე ზაღბში ყოველ-ღვიდ სამავალითი ორტიტო უტარეს მუსიკას. ამას გარდა ყოველ კვირა საშაჯერ, თიხჯერ იმართება სიმფო-ნიური კონცერტი. რამდენად ძლიერ უყვართ და რამდენად ძლიერ არის გავრცელებული გარლობა ბერლინში იქიდაბს სჩანს, რომ აუარებელია იქ რიცივი მაგალითელთა საზოგადოებრი-ვი (Gesangverein). ამისთანა დი-დი საზოგადოება 25-ია, 13 კიდევ გან-საკუთრებით მამაკაცთა გლობისა-თვის არის დაარსებული, 10 საზო-გადოება არსებობს ორტიტის სკო-რეტებისათვის. ამას გარდა არსებობს დიდი საზოგადოება მელომელითა, ბერლინის მასწავლებელთაგან შემდ-გარი, 2 საზოგადოება არის სოა-პერო გლობისა-სიმფონისათვის და მრავ-ლი კიდევ სხვა. ყველა ეს საზო-გადოებითი ხშირად ჰმართვენ კონ-ცერტებს და, მაშასადამე, ადვილი წარ-მოსადგენია, რაოდენი სიტკობება და სიამაღებდა შეუძლიან მწახოს მუსი-კის მოყვარულნი იქ, სადაც ასეთს წარმატებშია ეს მშვენიერი და სა-სიამაღებო ხელოვნება!

ისიკრა, რომ რევიეს სამინისტროს შედგენის დროს, თუმცა უწყვეტად მუშაობდა მარტინი ძალიან დასუსტდა...

დებეშა

6 სექტემბერი

პეტერბურგი. გამოაცხადეს განკარგულება, რომ კვლავ გამოიყენოს საბალონი.

გარდასწყვიტეს, რომ: შეამცირონ რკინის გზებზე გარდასახალი თივას, ბუხსა და საქონლის სხვა გვარი...

მიწანი. გუმინ, პრეზიდენტი კარნოსი

და მრავალის ხალხის თანდასწრებით, წუთუნა-ფარეჯობის შემდეგ მშენებელი ალბუმი მოხდა...

შანკაი. შინაური ყოფა ჩინეთისა ძლიერ აღმოვიტყუა; იან-ცე-კიანის ხეობაში აჯანყებულ მოკლე...

7 სექტემბერი

პეტერბურგი. დამატებდა თავისი გარდაწყვეტილების უფ. სინოდი და რეგისტრის იძლევა შემოწმებულია...

პროექტს ღვინოებისა და სანოვანო ფაქტორიების საწინააღმდეგო...

პეტერბურგის ბირჟა, 6 სექტემბერი

Table with 4 columns: მარცხენა, მარჯვენა, მარცხენა, მარჯვენა. Rows include various market items like wheat, oil, and flour.

ბათუმიდან ცხელის მამების შავს ზღაპარს

ბათუმიდან ცხელს: ბათუმიდან, საშუალოდ 4 საათზე მოკლე გზით და ნოვოროსისკისა და გუბაია შუაგულს...

ბათუმიდან ცხელის მამების შავს ზღაპარს

ბათუმიდან ცხელს: ბათუმიდან, საშუალოდ 4 საათზე მოკლე გზით და ნოვოროსისკისა და გუბაია შუაგულს...

ბათუმიდან ცხელის მამების შავს ზღაპარს

ბათუმიდან ცხელს: ბათუმიდან, საშუალოდ 4 საათზე მოკლე გზით და ნოვოროსისკისა და გუბაია შუაგულს...

ბათუმიდან ცხელის მამების შავს ზღაპარს

ბათუმიდან ცხელს: ბათუმიდან, საშუალოდ 4 საათზე მოკლე გზით და ნოვოროსისკისა და გუბაია შუაგულს...

ბათუმიდან ცხელის მამების შავს ზღაპარს

ბათუმიდან ცხელს: ბათუმიდან, საშუალოდ 4 საათზე მოკლე გზით და ნოვოროსისკისა და გუბაია შუაგულს...

ბათუმიდან ცხელის მამების შავს ზღაპარს

ბათუმიდან ცხელს: ბათუმიდან, საშუალოდ 4 საათზე მოკლე გზით და ნოვოროსისკისა და გუბაია შუაგულს...

ბათუმიდან ცხელის მამების შავს ზღაპარს

ბათუმიდან ცხელს: ბათუმიდან, საშუალოდ 4 საათზე მოკლე გზით და ნოვოროსისკისა და გუბაია შუაგულს...

ბათუმიდან ცხელის მამების შავს ზღაპარს

ბათუმიდან ცხელს: ბათუმიდან, საშუალოდ 4 საათზე მოკლე გზით და ნოვოროსისკისა და გუბაია შუაგულს...

საკომერციო ვაჭრობის და მართვის და მართვის და მართვის

კურსების დანიშნულება ის არის, რომ სპეციალური საკომერციო განყოფილება შექმნილიყოს...

სამეცნიერო და ლაქის ამოსაყვანი ქაჩხა

და ვიღებ შესაღებ და სხვა-და-სხვა ფერ აბრეშუმულს: პლიუმას, ხავერდის, შალის და ბამბის ქაჯივებს...

ბათუმიდან ცხელის მამების შავს ზღაპარს

ბათუმიდან ცხელს: ბათუმიდან, საშუალოდ 4 საათზე მოკლე გზით და ნოვოროსისკისა და გუბაია შუაგულს...

ბათუმიდან ცხელის მამების შავს ზღაპარს

ბათუმიდან ცხელს: ბათუმიდან, საშუალოდ 4 საათზე მოკლე გზით და ნოვოროსისკისა და გუბაია შუაგულს...

ბათუმიდან ცხელის მამების შავს ზღაპარს

ბათუმიდან ცხელს: ბათუმიდან, საშუალოდ 4 საათზე მოკლე გზით და ნოვოროსისკისა და გუბაია შუაგულს...

ბათუმიდან ცხელის მამების შავს ზღაპარს

ბათუმიდან ცხელს: ბათუმიდან, საშუალოდ 4 საათზე მოკლე გზით და ნოვოროსისკისა და გუბაია შუაგულს...

ბათუმიდან ცხელის მამების შავს ზღაპარს

ბათუმიდან ცხელს: ბათუმიდან, საშუალოდ 4 საათზე მოკლე გზით და ნოვოროსისკისა და გუბაია შუაგულს...

ბათუმიდან ცხელის მამების შავს ზღაპარს

ბათუმიდან ცხელს: ბათუმიდან, საშუალოდ 4 საათზე მოკლე გზით და ნოვოროსისკისა და გუბაია შუაგულს...

ბათუმიდან ცხელის მამების შავს ზღაპარს

ბათუმიდან ცხელს: ბათუმიდან, საშუალოდ 4 საათზე მოკლე გზით და ნოვოროსისკისა და გუბაია შუაგულს...